

NACRX001W7DA
prvotní identifikátor

Dne: 24.07.2015 Naše značka: NA- 2079-6/03-2015 Vyřizuje/tel.: Hubený / 974 847 318; Dufek / 847 319

Vaše značka:

ZPRÁVA ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

MÍSTO: Bratislava, Slovensko

ÚČEL CESTY: Výzkum v rámci příprav výstavy a publikace k československo-německým hospodářským vztahům ve 20. století

ÚČASTNÍCI CESTY: PhDr. Pavel Dufek, PhD.; Mgr. David Hubený

ZPRÁVU PODÁVÁ: PhDr. Pavel Dufek, PhD.; Mgr. David Hubený

NAVŠTÍVENÉ INSTITUCE: Slovenský národní archiv a Vojenský historický archiv Bratislava

TRVÁNÍ CESTY: 7. – 11. června 2015

DATUM VYHOTOVENÍ: 24. července 2015

SCHVALUJE: PhDr. Eva Drašarová, CSc., ředitelka Národního archivu

podepsáno elektronicky

TEXT ZPRÁVY ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

ČÁST VŠEOBECNÁ:

Služební cestu jsme zahájili odjezdem z pražského hlavního nádraží 7. června 2015 v 15:42 vlakem EC 175 Jan Jesenius a do Bratislavy, hlavního nádraží, jsme dorazili téhož dne v 19:50. Návrat proběhl 11. června vlakem EC 272 Csárdás, jenž z Bratislavy, hlavního nádraží, odjel v 18:10 a do Prahy, hlavního nádraží, přibyl ve 22:24.

Obě cesty proběhly bez jakýchkoliv potíží. Obdobně bezproblémové bylo ubytování ve služebním bytě Slovenského národního archivu.

ČÁST ODBORNÁ:

V pondělí, 8. června, jsme započali výzkum ve Slovenském národním archivu (dále jen SNA) typováním relevantních archivních fondů a studiem jejich inventářů, neboť SNA nemá na svých webových stránkách přehled spravovaných archivních fondů, natož archivní pomůcky. Díky vstřícnosti slovenských kolegů jsme si mohli část z nich půjčovat po skončení badatelských hodin do služebního bytu, čímž jsme ušetřili dosti času. Při výběru a studiu inventářů (seznam prostudovaných inventářů a archivních fondů viz příloha) jsme vedle vytčeného cíle, tj. přípravy knihy a výstavy k československo-německým hospodářským vztahům ve 20. století, sledovali rovněž ty badatelské okruhy, na které narážíme při vyřizování úřední a badatelské agendy. Z uvedeného vyplývá, že první den jsme mohli strávit pouze studiem inventářů a teprve od úterý, 9. června, jsme byli s to začít zkoumat archiválie. Naneštěstí nás limitoval počet tří archivních krabic na den a osobu, který se nám sice podařilo prolomit, ale ani navýšený počet čtyř archivních krabic na den nás plně neuspokojil, neboť se stalo běžným jevem, že jedna až dvě krabice za den byly předloženy omylem, tj. nebyly námi vůbec objednány a na správnou krabici se muselo čekat do dalšího dne. Teprve ve čtvrtek se podařilo, i díky lehkému chaosu, který vládl ve studovně kvůli přípravě dne otevřených dveří, dosáhnout asi sedmi či osmi kartonů na osobu, ale byl to také již náš poslední badatelský den. Vzdor těmto obtížím se podařilo nalézt množství dokumentů ilustrujících slovensko-německé a protektorátně-slovenské ekonomické vazby za druhé světové války, včetně poplatků Slovenského státu Německu za ochranu a cenných příkladů hospodářského nacionalismu z dob příprav na obranu státu z éry první republiky.

Během služební cesty jsme opakovaně konzultovali se slovenskými odborníky na ekonomické záležitosti ze Slovenské akademie věd, konkrétně PhDr. Ľudovítem Hallonem, CSc. a PhDr. Miroslavem Sabolem, PhD., kteří nám poskytli neocenitelné rady, na které archivní fondy se v SNA zaměřit, včetně laskavého a vstřícného příslibu konzultace a pomoci při přípravě „slovenské“ části publikace a výstavy v období druhé světové války.

Na radu obou slovenských kolegů došlo k návštěvě původně neplánovaného Vojenského historického archivu v Bratislavě (dále VHA Bratislava). Tuto návštěvu provedl David

Hubený ve středu, 10. června, který zde studoval mimo jiné fondy prvorepublikového Zemského vojenského velitelství Košice a druhoválečného slovenského Ministerstva národní obrany, které přinesly poznatky k zájmu německých míst o surovinové zdroje na Podkarpatské Rusi a tamější významnější průmyslové a těžební podniky.

Závěr:

Cesta přinesla množství hodnotných poznatků, jak prvoplánově zamýšlených, tak vedlejších. Již během studia v badatelkách SNA a VHA Bratislava se podařilo vytipovat několik archivních dokumentů, které se stanou nedílnou součástí plánované výstavy. Zároveň bylo „překvapivě“ zjištěno, že pro pracovníky těch oddělení, které spravují fondy z dob společného státu, jsou občasná studijní návštěvy v SNA, resp. VHA Bratislava, nezbytné k řádnému plnění povinností vyplývajících z funkce správců archivních fondů ústředních orgánů státu. Navíc oba jmenovaní slovenští kolegové ochotně přislíbili pomoc a konzultace při přípravě té části publikace a výstavy, která se týká Slovenska za druhé světové války.

PŘÍLOHY:

Seznam prostudovaných inventářů ve Slovenském národním archivu:

- 1) Inventár Hospodárskej úradovne Predsedníctva vlády. Štátny slovenský ústredný archív v Bratislave. Bratislava 1957.
- 2) Špiritza, Juraj: Úrad pre ochranu živnostenského vlastníctva ÚOŽV. Inventár. Štátny slovenský ústredný archív. [Bratislava] 1959.
- 3) Gáll, Ján: Úrad predsedníctva vlády 1939–1945. Inventár. Štátny slovenský ústredný archív v Bratislave. Bratislava 1966.
- 4) Koledová, Eva: Vládny delegát Slovenskej krajiny pri Ministerstve zahraničných vecí ČSR (Vd MZV) 1938–1939. Inventár. Slovenský národný archív v Bratislave. Bratislava 1993.
- 5) Slovenská liga v Amerike 1906–1997. Súpis. Slovenský národný archív v Bratislave. S. d. et. l.
- 6) Inventár Ústredného hospodárskeho úradu. Štátny slovenský ústredný archív v Bratislave. S. l. 1957.
- 7) Najvyšší úrad hospodársky. S. d. et l.
- 8) Pytlík, Pavol – Ráčzová, Zuzana: Obchodná a priemyselná komora v Košiciach 1872–1949. Inventár. Slovenský národný archív v Bratislave. Bratislava 2004.
- 9) Ľach, Rudolf: Obchodná a priemyselná komora v Banskej Bystrici 1890–1949. Robotnícke hnutie a dejiny KSC. Katalóg. Bratislava 1974.
- 10) Borodovčák, Viktor: Obchodná a priemyselná komora v Bratislave OPK – B 1920–1948. Inventár. Štátny slovenský ústredný archív. S. l. 1955.
- 11) Ústredňa štátnej bezpečnosti 209. Slovenský národný archív v Bratislave. S. l. 1956.
- 12) Vrabcová, Eva: Slovenská národná rada 1918–1919. Inventár. Slovenský národný archív. Bratislava 2014.
- 13) Fond č. 10 (ÚŠB). S. d. et l.

- 14) Bielik, František: Minister s plnou mocou pre správu Slovenska – administratívno-revizne oddelenie 1921–1927. Katalóg. Robotnícke hnutie a dejiny KSČ. Štátny ústredný archív Slovenskej socialistickej republiky. Bratislava 1974.
- 15) Bielik, František: Ministerstvo financií 1939–1945. Inventár. Štátny ústredný archív Slovenskej socialistickej republiky. Bratislava 1971.
- 16) Hrubá, Libuša: Národohospodársky ústav Slovenska a Podkarpatskej Rusi v Bratislave (NÁRUS) 1932–1937. Inventár. Slovenský národný archív. Bratislava 2010.
- 17) Nyiláskeresztés Párt. Fond 608. 1939–1945. Preberací zoznam. Slovenský národný archív v Bratislave. S. d. et l.
- 18) Karpatendeutsche Partei. Fond 126. Preberací zoznam. Slovenský národný archív v Bratislave. S. d. et l.
- 19) Vrabcová, Eva: Klub slovenských poslancov Národného zhromaždenia 1. 12. 1918 – 25. 5. 1920. Inventár. Slovenský národný archív. Bratislava 2013.
- 20) Odbočka spravodajskej ústredne Policajného riaditeľstva v Bratislave 1939–1945. Fond 203. Preberací zoznam. S. d. et. L.
- 21) Hospodársky úrad pre Slovensko (HÚ) 1918–1928. Bratislava 1959.
- 22) Ministerstvo hospodárstva 1938–1945. Bratislava 1966.
- 23) Lach, Rudolf – Palkovič, Jozef – Toman, Štefan: Štátny pozemkový úrad Praha 1919–1938. Inventár. Díly I. – III. Bratislava 1971–1977.
- 24) Hučko, Ján: I. tajomník ÚV KSS Jozef Lenárt (1959) 1970 – 1988 (1990) – čiastkový inventár. Bratislava 2012.

Seznam studovaných fondů ve Slovenském národním archivu:

- 1) Úřad předsednictva vlády
- 2) Úřad pro ochranu živnostenského vlastnictví
- 3) Ústředna státní bezpečnosti 209
- 4) I. tajemník ÚV KSS Jozef Lenárt
- 5) Ministerstvo hospodářství
- 6) Hospodářský úřad pro Slovensko

Seznam studovaných fondů ve Vojenském historickém archivu Bratislava:

- 1) Ministerstvo národní obrany Bratislava
- 2) Zemské vojenské velitelství Košice
- 3) Sbírka Slovensko
- 4) Hraničářský prapor 10